Täysistunto

Torstai 4.6.2026 klo 16.01—19.27

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 14 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2026 vp
Valiokunnan mietintö StVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja Kiuru, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.25 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka ilta tästä vanhenee, niin tärkeitä ehdotuksia ollaan myöskin käsitelty sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja esityksiä, joissa pyritään myöskin muuttamaan urheilijoiden sosiaaliturvaa paremmaksi. Tässä on kysymyksessä esitys, jonka tavoitteena on urheilijoiden vanhuusturvan järjestämisen mahdollisuuksien parantaminen muuttuneessa vakuutusmarkkinatilanteessa ja siinä tilanteessa, että saataisiin useita vakuutuksen tarjoajia markkinoille.

Ammattiurheilijan lakisääteinen vanhuudenturva on järjestetty työntekijöiden eläkevakuutuksesta poiketen yksityisistä vakuutusyhtiöistä otettavalla vakuutuksella, jota vain harvat vakuutusyhtiöt ovat myöntäneet. Vakuutuksen saatavuus on ollut edellytys ammattiurheilijan lakisääteisen sosiaaliturvan toteutumiselle. Vakuutusmarkkinoiden tarjonta on kaventunut, ja osa urheilijoista on jäänyt ilman lain edellyttämää vanhuudenturvaa vuoden 2026 alusta.

Esityksessä ehdotetaan, että urheilijoiden vanhuudenturvaa on jatkossa mahdollista järjestää vakuutusyhtiöissä myös sijoitussidonnaisella vakuutuksella nykyisen laskuperustekorkoon sidotun eläkevakuutuksen sijasta. Lisäksi eläke on esityksen mukaan jatkossa mahdollista maksaa urheilijan suostumuksella määräaikaisena nykyisen elinikäisen suorituksen sijaan. Lakiin lisättäisiin myös mahdollisuus maksaa tietyissä tilanteissa eläkesäästö kertasuorituksena, jos säästön määrä jää laissa säädettävän rahamäärän alle.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää näitä ehdotettuja muutoksia välttämättöminä lyhyellä tähtäimellä korjaamaan vakuutusmarkkinoilla esiintyviä nykyisiä puutteita ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä. Tästä ollaan valiokunnassa yksimielisiä.

Valiokunta ehdottaa kuitenkin tähän kyseiseen kokonaisuuteen yhtä muutosta, ja se liittyy siihen, että vakuutusyhtiön ilmoitusvelvollisuutta vakuutuksen rajoittamisesta tai lopettamisesta laajennettaisiin koskemaan myöskin vakuutuksenottajaa. Näin halutaan varmistaa, että ihmiset tietäisivät ajoissa, jos on tulossa muutoksia eläketurvaan. Lisäksi va-

liokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen kehittää urheilijan sosiaaliturvaa kokonaisuudessaan ja korjata sen puutteita.

Arvoisa puhemies! Joitakin yksityiskohtia sitten tästä kokonaisuudesta.

Ensinnäkin sijoitussidonnaiseen eläkevakuuttamiseen perustuva ehdotus muuttaisi nyt urheilijalakia siten, että urheilijan vanhuudenturva voitaisiin järjestää nykyisten laskuperustekorkoon sidottujen vakuutusten lisäksi myöskin sijoitussidonnaisilla vakuutuksilla. Ehdotuksen mukaan jo ennen lain voimaantuloa alkaneet aktiiviset vakuutukset ja vapaakirjat voitaisiin myös muuttaa sijoitussidonnaisiksi urheilijatyönantajan ja vapaakirjojen osalta vakuutetun suostumuksella. Esityksen mukaan valtaosalla urheilijoista eläkesäästön määrä jää nykyisin alle 10 000 euroon ja suurelta osalta alle 5 000 euroon. Koska nämä urheilijoiden eläkevakuutukset voivat olla sijoitusajaltaan jopa 30—40 vuotta, niin silloin on odotettavissa, että sijoitussidonnaisten vakuutusten voidaan odottaa takaavan nykyistä paremman eläkesäästöjen tason. Näillä muutoksilla laajennettaisiin vakuutuksen tarjoajien piiriä, koska vakuutusyhtiöt eivät käytännössä enää tarjoa urheilijalain mukaisia laskuperustekorkoon sidottuja vakuutuksia.

Valiokunta korostaa, että ehdotettujen muutosten jälkeenkään urheilijoiden sijoitussidonnainen vakuutus ei ole esityksen mukaan vakuutussopimuslain mukainen sijoitusvakuutus, johon voi liittyä säästöjen vapaampi siirrettävyys. Urheilijalain mukaisen eläketurvan ollessa osa sosiaaliturvaa ei sitä ole tarkoituksenmukaista kehittää yksilöllisten eläkevakuutusten tai sijoitusvakuutusten suuntaan niin, että vapaakirjat olisivat vapaasti takaisin ostettavissa ja siirrettävissä.

Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan vakuutusyhtiötä ei kuitenkaan voida yksipuolisesti velvoittaa muuttamaan muodostuneet vapaakirjat sijoitussidonnaisiksi, koska vakuutusyhtiöt harjoittavat toimintaansa elinkeinovapauden ja vakuutusyhtiölain ja vakuutussopimuslain puitteissa ja vakuutussopimus määrää sen, millaiset ehdot vakuutukseen tai vapaakirjaan soveltuvat.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä tehdään myöskin eläkkeen maksaminen määräaikaisena ja kertakorvauksena mahdolliseksi. Käsittelin niitä jo tuossa edellä, joten hyppään nyt tämän osuuden yli.

Arvoisa puhemies! Sitten ilmoitusvelvollisuudesta. Tähän teimme siis valiokunnan taholta muutoksia. Urheilijalain mukaan vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31. päivä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa lainmukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaa jopa sen tarjoamisen seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31. päivän jälkeen. Näin ollen tarkoituksena on ollut turvata lainsäätäjälle kohtuullinen aika, eli siis vuosi, puuttua asiaan, jos vakuutusyhtiö ei ole enää halukas tarjoamaan tätä vakuutusta.

Valiokunnan kuulemisissa on tuotu esiin, että nykyinen ilmoitusvelvollisuus ei ole toiminut lain tarkoituksen mukaisesti, ja on ehdotettu, että ilmoitusaikaa pidennettäisiin kahteen vuoteen. Voimassa oleva sääntely mahdollistaa sen, että lainsäätäjälle jää kuitenkin vähintään vuosi aikaa toimeenpanoon ja näihin muutoksiin reagoimiseen, joten vaakakupin toisena osana on se, olisivatko vakuutusyhtiöt enää kiinnostuneita tätä toimintaa harjoittamaan, jos tuota ilmoitusaikaa pidennettäisiin. Sen sijaan valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen voisi siis heikentää nimenomaan vakuutuksen tarjoamishalukkuutta.

Valiokunta pitää perusteltuna laajentaa ilmoitusvelvollisuutta koskemaan sen sijaan vakuutuksenottajia, koska ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on osaltaan turvata myös vakuutuksenottajan asemaa.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen lisättäväksi urheilijalain 16 a §:n muuttamista koskevan ehdotuksen, jonka mukaan vakuutusyhtiön on ilmoitettava vakuutuksen mahdollisesta rajoittamisesta tai lopettamisesta ministeriön lisäksi myös vakuutuksenottajalle.

Sitten vaihtoehtoisista toteuttamistavoista. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että esityksestä on lausuntokierroksen jälkeen poistettu ehdotus, jonka mukaan urheilijoiden vanhuudenturvaa voitaisiin järjestää myös sitä varten perustettavassa lisäeläkesäätiössä tai lisäeläkekassassa. Tämä esitys on vaihtoehtojen eteenpäinviemisen kannalta kuitenkin monitöinen ja juridisesti lisäselvityksiä vaativa, joten ministeriö ei ole eikä hallitus sitä tässä esittämässä. Tähän liittyy myöskin EU-oikeudellista tulkintaa, joka käydään läpi siellä valiokuntamme mietinnössä.

On kuitenkin todettava, että selvityksen mukaan urheilijoiden eläketurvan järjestäminen muussa kuin vakuutusyhtiössä vaatisi siis laajaa selvittelyä sen osalta, voidaanko heidän vakuuttamisekseen luoda vielä jokin erillinen kassajärjestelmä tai miten vakuutuskannan siirto henkivakuutusyhtiöistä erikseen perustettavaan kassaan toteutettaisiin. Tällä hetkellä vakuutusyhtiölaki siis sallii vakuutuskannan siirron ainoastaan toiseen vakuutusyhtiöön.

Valmistelun yhteydessä on selvitetty eläkekassavaihtoehdon lisäksi myös mahdollisuutta siirtää urheilijalain mukainen vakuuttaminen Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan hoidettavaksi — ja vaikka se tuntuukin ihmeelliseltä, niin haluan muistuttaa, että myös tieteen ja taiteen apurahansaajien työeläkevakuuttaminen on järjestetty jo nyt nimenomaan Melassa erillisen kassavaihtoehdon sijasta. Tämä tietenkin takaisi sen, että vakuutusten saatavuus ei olisi enää riippuvaista markkinoilla olevien vakuutustoimijoiden tarjonnasta. Esityksen mukaan vaihtoehto olisi kuitenkin vaatinut Melan osalta järjestelmämuutoksia ja siirtymäaikaa, eikä lakimuutosta olisi voitu saada voimaan nyt suunnitellulla ja välttämättömällä tarpeen mukaisella aikataululla. Siksi valiokunta ehdottaakin tästä asiasta lausumaa, että tätä asiaa tosiasiassa vielä tutkittaisiin jatkossa, ja näin eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää urheilijoiden vakuutusturvan järjestämistä erillisessä eläkekassassa tai Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa urheilijan vakuutusturvan vakauden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi sekä kehittää urheilijan sosiaaliturvaa pitkäjänteisesti kokonaisuutena yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Lisäksi kiinnitämme valiokunnan mietinnössä huomiota seurantaan ja myöskin epäkohtien korjaamiseen viipymättä, kun tilanne tässä jatkossa kehittyy.

Arvoisa puhemies! Tässä tämä kokonaisuus, joka on yksimielinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset puheenjohtajalle esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

18.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Minulle urheilu ei ole ollut pelkkä harrastus. Se on ollut työ, elämäntapa ja kova koulu. Se on ollut merkittävä osa elämääni. Vaikka lopetin kilpaurheilun, nyrkkeily ja liikunta ovat pysyneet vahvasti elämässä mukana.

Urheilu-ura opettaa kurinalaisuutta, vastuuta ja itsensä likoon laittamista, mutta sen se opettaa myös, että mikään ura ei kestä ikuisesti, ei urheilijan ura eikä kansanedustajan ura. Harva huippu-urheilija päättää uransa juhlapuheeseen. Tiedän sen, kuinka ura päättyy hil-

jaa loukkaantumiseen, iän tuomiin rajoihin tai muuhun yhtä yleiseen syyhyn. Sen jälkeen edessä on uusi elämä, usein vielä kohtuunuorena, mutta ilman sitä turvaa, joka monilla muilla työntekijöillä on itsestäänselvä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tarttuu aitoon ja akuuttiin ongelmaan. Se on paitsi tarpeellinen myös oikeudenmukainen. Se korjaa tilanteen, jossa urheilijoille säädetty lakisääteinen eläkevakuutus on jäänyt markkinoilla vaille tarjoajia. Tämä ei ole urheilijan valinta eikä urheilijan vika. Se on rakenteellinen ongelma, joka kuuluu lainsäätäjälle. Nyt tehdään siis se, mitä vastuullisen yhteiskunnan kuuluu. Meidän tehtävämme on varmistaa, että lakisääteinen turva on myös tosiasiallisesti saatavilla.

Tämä on pieni laastari oikeaan ruhjeeseen. Siksi meidän tulee jatkossa selvittää muitakin tapoja urheilijan vakuutusturvan vakauden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi sekä kehittää urheilijan sosiaaliturvaa pitkäjänteisesti kokonaisuutena. Turvallisuus ei voi olla vain tekstiä ilman todellista käytäntöä. Mahdollisuus käyttää sijoitussidonnaisia eläkevakuutuksia vastaa tätä päivää ja vakuutusmarkkinoiden todellisuutta. Samalla se antaa urheilijalle pidemmän aikavälin kannalta paremman mahdollisuuden saada työstään myös vanhuudenturvaa.

Arvoisa puhemies! Urheilijoiden urat ovat lyhyitä, minkä vuoksi monilla eläkekertymät jäävät hyvin pieniksi. Siksi pidän erityisen tärkeänä sitä, että tämä esitys mahdollistaa pienten eläkesäästöjen maksamisen kertasuorituksena sekä eläkkeen maksamisen määräaikaisena urheilijan omalla suostumuksella. On vaikea perustella, miksi suomalaisen urheilijan olisi saatava eläkettään muutamien kymmenien eurojen kuukausierinä, kun järkevä kertakorvaus auttaisi uuden elämän rakentamisessa. Siksi tämä ei ole holtitonta vapautta vaan realismin tuomista järjestelmään, joka on aiemmin kohdellut urheilijoita mekaanisesti vain paperilla.

Arvoisa puhemies! Urheilu opettaa vastuunkantoa, ja tämä esitys kunnioittaa sitä. Urheilija saa valinnanvapautta mutta myös vastuun, koska sijoitussidonnainen malli ei lupaa ilmaista varmuutta vaan antaa mahdollisuuden parempaan tulevaisuuteen pitkällä aikavälillä. Tämä on linjassa urheilijan arvojen kanssa. Yhteiskunta, joka nauttii urheilijoiden työstä, saavutuksista ja heistä kasvaneista esikuvista, ei saa kääntää heille selkäänsä silloin, kun urheilu-ura päättyy. Siksi tämä esitys vie meitä askeleen lähemmäs reilumpaa järjestelmää. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.41 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut mietinnön valmiiksi tähän hallituksen esitykseen, joka koskee urheilijan tapaturma- ja eläketurvaa. Lain ajatuksena on, että urheilijoiden vanhuudenturva voidaan jatkossa järjestää henkivakuutusyhtiössä nykyisen laskuperustekorkoon sidotun eläkevakuutuksen lisäksi myös sijoitussidonnaisella vakuutuksella. Esityksellä on tarkoitus korjata markkinoiden epäkohta, joka vaatii nopeaa reagointia. Vakuutusyhtiöt eivät enää tarjoa perinteistä tuotetta markkinaehtoisella ratkaisulla. Tämän vuoksi osa urheilijoista on jäämässä ilman lakisääteistä vanhuudenturvaa.

Sijoitussidonnainen malli tuo paremman tuotto-odotuksen pitkällä aikavälillä. Tämän lisäksi se lisää kilpailua, mikä laskee kuluja ja parantaa valinnanvapautta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää lain hyväksymistä pienin muutoksin ja yhdellä lausumaehdotuksella.

Kiitos hallitukselle tästä laista. On tärkeää, että ammattiurheilijoiden vanhuudenturva saadaan varmistetuksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.42 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Urheilu on ammattimaistunut, ja urheilijoita on jo päätoimisesti urheilemassa, ja he saavat siitä palkkaa. Siinä mielessä, vaikka määrät ovat vielä Suomessa varsin pieniä, kun katsotaan muussa palkkatyössä olevia, on hyvä, että tämmöinen lakimuutos on tässä meneillään ja tekeillä, koska on tämä ongelma, että he eivät saa näitä vakuutuksia ja heitä ei vakuuteta, kun ei ole tarjontaa. Siinä mielessä näen välivaiheena tämän muutoksen, ja meidän pitäisi päästä pitkällä aikavälillä sellaiseen tilanteeseen, että urheilijat olisi vakuutettu käytännössä samalla tavalla kuin muutkin työntekijät, ja siihen suuntaan tässä pitäisi mennä.

Itse kannatan erittäin paljon tätä lausumaehdotusta, joka täällä on, että valtioneuvosto selvittää urheilijan vakuutusturvan järjestämistä erillisessä eläkekassassa tai Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa urheilijan vakuutusturvan vakauden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi. Siinä mielessä sanoisin, että ehkä kannattaisi hakea näitä nykyisin toimivia järjestelmiä. Tämä Mela-vaihtoehto on mielestäni parempi vaihtoehto, koska, niin kuin edustaja Kiuru tässä äsken esittelyssä totesi, siellä jo osa taiteilijoista ja muista on vakuutettuina. Tässä mielessä se voisi olla luonteva vaihtoehto.

Tämä lakiesitys pitää viedä nyt tässä eteenpäin, että me saadaan urheilijat vakuutettua eläketurvan osalta, mutta sitten jatkossa pitäisi päästä siihen, että he olisivat esimerkiksi Melassa vakuutettuina tai sitten jo niin pitkälle mentäisiin, että joku muu työeläkeyhtiö voisi hoitaa vakuuttamisen näitten osalta. Ehkä tämä Mela-vaihtoehto on tässä nytten realistisin vaihtoehto, jos ajatellaan sitä, miten tässä päästäisiin parhaiten eteenpäin. On hyvä, että tätä korjataan ja nyt yritetään löytää ratkaisuja. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.44 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä koko sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenistö on tukenut tätä ehdotusta siksi, että mitään muuta ei ole tehtävissä. Tämähän on ihan hirvittävä tilanne, että urheilijoilta on lähdössä eläketurva pois, ellei tätä esitystä tehdä. Näin ollen totta kai kaikki tätä halutaan eteenpäin olla viemässä.

Mutta ei se ammattiurheilijoiden joukko ole kyllä kovin tyytyväinen tähän askeleen pituuteen. On oikeastaan aika käsittämätöntä, miten tässä näin pääsi käymään. Hallitusohjelmassa luki kolme vuotta sitten, että pannaan tämä urheilijoiden eläketurva kuntoon. Nyt me istutaan tässä ihmettelemässä, että no, miksei se onnistunut. No, se ei onnistunut sen takia, kun kukaan ei kolmeen vuoteen huomannut, että vakuutukset ovat lähdössä alta. Sitten kun huomattiin, niin mikään muu vaihtoehto ei onnistunut, koska jos ruvetaan omaa eläkekassaa perustamaan, tulee aika iso EU-tasoinen direktiivisääntelyyn liittyvä keskustelu eteen siitä, millä tavalla niissä reunaraameissa saataisiin tällainen oma eläkekassa aikaan.

No, olisivat voineet tietenkin terhakkaan sosiaali- ja terveysministeriön virkakunta ja esittelevä ministeri panna tämän saman tien kuntoon, kun olisi annettu urheilijoille mahdollisuus päästä Melan piiriin, mutta kolmeen vuoteen ei kenelläkään tullut tämmöinen mieleen. Nyt valiokunta laittaa yksimielisen ponnen ja ihmettelee, miksei tätä tehty ajoissa. Kun me oltaisiin mielellään säädetty heidät suoraan sinne Melaan, niin nyt loppuu aika

kesken, koska lausuntokierroksella todettiin, että tämä olisi hyvä vaihtoehto. Kaikki olivat sitä mieltä, että tämä olisi hyvä vaihtoehto, mutta ei vain ehditty tekemään.

Minä vain kysyn, miksi meni kolme vuotta niin, että ei saatu mitään aikaiseksi. Nyt joudutaan tekemään näin vaikea eläkejärjestelmä sen takia, että nämä ihmiset pääsisivät edes jonkun eläketurvan piiriin. Kyllähän tämä on hävettävää. Siis minun on tosi vaikea sanoa, että kyllä nyt osui lankulle, nyt kiskaistiin kiekko pitkään päätyyn. Tässä ei ole kyllä minkäänlaista varaa sanoa, että tämä niin kuin osui lankulle. Tämähän meni ihan vihkoon. Urheilijatermein meidän pitäisi kaikkien panna, tiedättekö, itsemme johonkin pukukoppiin vähän keskustelemaan siitä, miten tässä näin pääsi käymään.

Eikä kyllä palaute ole sellaista, että tässä saisi taputeltua ja oltua siinä paisteessa, että hyvin meni. Eihän kenellekään suomalaiselle tehdä tämmöistä eläkejärjestelmää oikeassa maailmassa. Ihmisten eläketurvasta pitää pitää huolta, olivatpa he, kuulkaa, vaikka bussinkuljettajia tai yritysjohtajia tai olivatpa he yksityisiä yrittäjiä tai olivatpa he maatalousyrittäjiä tai olivatpa he urheilijoita. Kyllä ammattiurheilijatkin ansaitsisivat sen, että heidänkin eläketurva olisi laitettu kuntoon. Tässä me nyt sitten istutaan sanomassa, että mitään ei ollut tehtävissä, ei pystytty hoitamaan tätä porukkaa Melaan. Jos valmistelu olisi alkanut vähän aikaisemmin, niin maailma olisi ollut ihan erinäköinen, mutta tässä sitä ollaan. Olen pahoillani, että tämän enempään ei pystytty, mutta viesti on selvä, [Puhemies koputtaa] kun lukee tämän lausuman: valtioneuvostolla on nyt länget kaulassa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 65/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.